

Socialdemokraterna

Sundbyberg 2010-08-23

Bättre äldreomsorg i Sundbyberg eller stora skattesänkningar

1. Velfärd eller stora skattesänkningar

Nu ska borgarna sänka skatten med 100 miljarder till. Vem ska betala? Barnen med större barngrupper i förskolan? Eleverna med färre lärare eller pensionärer med högre skatt?

Den borgerliga regeringen sänker skatterna till vilket pris som helst. De har hittills genomfört skattesänkningar på 100 miljarder kronor och nu finns förslag på lika mycket till. Det kan handla om att var tionde anställd i välfärden måste sägas upp. Vi ser redan baksidan av regeringens skattesänkningar. Bara under det senaste året har skattesänkningarna kostat 24 000 anställda inom skolan, vården och omsorgen.

Valet blir ett vägval. Vi Socialdemokrater sätter välfärden före nya stora skattesänkningar. Vi går till val på att investera minst tolv miljarder kronor mer än regeringen – fullt finansierat – till fler lärare i skolan, kortare köer i sjukvården och bättre kvalitet i äldreomsorgen.

För att de borgerliga partierna ska infria sina löften om sänkta skatter måste nedskärningarna denna gång göras i vår gemensamma välfärd. Vård, skola och omsorg. Det handlar drygt 100 000 anställda – ungefär en tiondel av alla dem som arbetar i välfärden. Här i **Sundbyberg** motsvarar det **284 stycken**.

2. Investera i erfarenhet – vår nationella äldrepolitiska plattform

Detta är viljeinriktningen för socialdemokratin i frågor gällande äldrepolitiken:

Om fem år kommer en femtedel av alla som bor i Sverige att vara över 65 år. Den stora generation som nu går i pension ”mitt i livet” tar med sig en aktiv livsstil in i pensioneringen och har många innehållsrika år framför sig. Allt fler kan och vill arbeta efter 65-årsdagen. Hur de nya äldre kan välja att ordna sina liv har stor betydelse för den svenska välfärden.

När allt fler som pensioneras utöver grundpension också har inkomstpension från arbete är det fler som kommer att få en hygglig ekonomisk standard som pensionärer. Men det gäller inte alla. De klasskillnader som finns i yrkeslivet blir inte mindre påtagliga vid pensioneringen. Arbetslöshet, dåliga arbetsvillkor, otillräcklig utbildning, svag ekonomi och otrygghet tidigare i livet präglar livsvillkoren som pensionär. Många äldre kommer fortfarande att leva under knappa förhållanden. Utmaningen är att garantera och klara en vård och omsorg av hög kvalitet för alla äldre på lika villkor oavsett bakgrund, även om de äldre successivt blir så många fler.

Det finns de som målar upp en mörk bild av framtiden. Antalet äldre kommer att öka kraftigt och förväntningarna stiger och vi kommer därför inte har råd att finansiera välfärden gemensamt. Vi socialdemokrater avvisar bestämt sådana resonemang. Framtiden är på intet vis förutbestämd. Det handlar om politisk vilja och politiska prioriteringar. Vi kommer att klara av att finansiera en gemensam välfärd av hög kvalitet även i framtiden. Det gör vi genom att fler arbetar fler år än idag. Unga måste komma in på arbetsmarknaden tidigare, frånvaro och ”förtidspensionering” på grund av ohälsa måste förebyggas, nya svenskar måste få jobb snabbare och den som vill arbeta efter 65 år ska få göra det.

Jämfört med många andra länder har Sverige ett gott utgångsläge. Vi har en hygglig grund att stå på genom ett robust pensionssystem, relativt höga födelsetal, positiv nettoinvandring och en jämförelsevis väl utbyggd vård och omsorg för äldre. Vi har tid att ställa om och förbereda samhället på att vi blir allt fler äldre. Men vi måste agera nu! Vi socialdemokrater vill investera i vår gemensamma välfärd och ta vara på människors kraft och erfarenhet. Inte öka klyftorna i samhället.

Förslag om hur vi tillsammans kan investera i ett bra liv för äldre:

Att ha en trygg ekonomi

Pension ska beskattas på samma sätt som arbete. Regeringens beslut att beskatta pensionärs och löntagares inkomster olika är djupt orättvis. Pension är uppskjuten lön. Pension och lön ska beskattas lika. Det ska löna sig att arbeta och det ska löna sig att ha arbetat.

"Pension är inte bidrag. Pension är uppskjuten lön. Någon ordning får det ändå vara. Därför lovar jag idag Sveriges pensionärer: Om den ekonomiska utvecklingen är god under de närmaste åren så lovar jag att avskaffa pensionärsskatten helt – under nästa mandatperiod. Vi tar bort hela klyftan. Där ska skåpet stå. Inget annat duger."

- Mona Sahlins sommartal, 2010-08-22

Det ska också vara möjligt för dem som haft ett tungt arbete att orka arbeta tills de är 65. Arbetsvillkor och arbetsmiljö måste förändras så att människors inte slits ut i förtid utan orkar fram till pensionsåldern. Vi vill också inrätta en erfarenhetsdelegation för att ta tillvara den kunskap som de som arbetat ett långt liv har.

Att ha inflytande och makt

Mer än var femte medborgare är över 65 år, men i Sveriges riksdag är de en minoritet. Både ungdomar och 65+ är underrepresenterade när det gäller både nominerade och valda. Unga och pensionärer återfinns långt ner på partiernas nomineringslistor.

Pensionärer är viktiga stöttepelare i samhället. Deras erfarenhet och kunnande behövs i samhället liksom i politiken. Vi vill bjuda in och engagera pensionärer i socialdemokratiska partiet och starta "politikerskola" för dem som vill engagera sig. Det är viktigt att uppmärksamma pensionärens livsvillkor. Det kan handla om boende, service, arbete och kultur, inte främst om vård och omsorg.

Att leva ett liv i hälsa

Vi vill ha en sjukvård som bättre passar de äldres behov. Äldre ska som andra kunna välja vårdgivare, men valfriheten får inte leda till sämre vård för äldre. Den ersättning vårdcentralerna får styr vilka insatser och prioriteringar som görs. Får man ersättning per läkarbesök, ser läkarna till att få så många besök som möjligt. Risken är att äldre med flera sjukdomar väljs bort – de är inte lönsamma. Ersättning ska utformas med hänsyn till behoven. Vi vill ha en satsning på förebyggande hälso- och sjukvård som ger pensionärer bättre hälsa och längre liv och öka kunskaperna om åldrandets sjukdomar. Vårdvalet ska ersättas av ett Hälsoval. Vi vill göra det lättare för äldre, anhöriga och sjukvården att ha koll på de mediciner äldre får. Det ska vara regelbundna läkemedelsgenomgångar och alla som vill ska ha en fast läkarkontakt.

Att flytta eller bo kvar? Det ska vara lättare att välja

Det ska vara lättare att välja om man vill bo kvar i eget boende eller flytta till en annan form av boende på äldre dar. Servicetjänster åt äldre och rätt till viss hemtjänst utan biståndsprövning gör det lättare att bo kvar hemma. För många äldre är regeringens skattesubventionerade hemhjälp alltför dyr. Många vill i god tid flytta till ett boende med trygghet, gemenskap och service. Det måste därför finnas ett varierat utbud av bostäder för äldre med senior- eller trygghetsbostäder.

Höjd kvalitet i äldreomsorgen

Vi vill utveckla äldreomsorgen. Äldre ska ha större inflytande över sin vardag. Det ska vara möjligt att i större utsträckning bestämma hur hemtjänsttimmarna ska användas. Vi vill satsa resurser på kompetensutveckling för personalen. Arbetets vikt ska synliggöras genom att det införs nationella kompetenskrav för att arbeta i äldreomsorgen. Vi vill att det utvecklas nationella specialistutbildningar för undersköterskor. Vi vill ha fler heltidstjänster. Allt fler äldre har ett annat modersmål. Språkkunnighet och kulturell kompetens bör ses som en merit vid anställning inom äldreomsorgen. Det ska genomföras en kvalitetssatsning på maten för äldre.

Att investera i de svårast sjuka och sköra äldre

Det ska finnas en bättre samordning kring svårt sjuka äldre. Därför bör vi investera i personalens kompetens, utbilda fler geriatriker och satsa på hemsjukvården. Alla äldre multisjuka patienter ska ha en fast läkarkontakt med helhetsansvar. Det behövs särskilda insatser för personer med demenssjukdom. Demenssjuksköterskor och undersköterskor med specialutbildning i demens är nödvändiga för en god vård. Allmänläkare bör få ökade kunskaper för att ställa diagnos och ge behandling i ett tidigt skede. Alla personer som misstänks ha en demenssjukdom ska erbjudas en demensutredning. Anhöriga som vårdar en sjuk närstående drar ett tungt lass och ska därför ha rätt till stöd och avlastning.

3. Exemplet Sundbyberg - Moderatslarv med skattemedel ger försämrad äldreomsorg

Borgerlig valseger med snabba förändringar och dåliga upphandlingar

När den borgerliga alliansen tog över styret i Sundbyberg 2006 skedde en rad snabba förändringar inom äldreomsorgen; huvudfokus var att få ut så mycket verksamhet på entreprenad, både särskilda boenden och i hemtjänsten.

Ekbacken, Sundbybergs största äldreboende, var en av de verksamheter som omedelbart lades ut på entreprenad. Sammanlagt omfattar de tre boenden på Ekbacken 210 platser av kommunens totalt ca 370, dvs. nästan 60 % av stadens äldreboendeplatser.

Det dröjde inte lång tid innan det visade sig att de aktörer som hade tagit över driften inte skötte sin uppgift på ett bra sätt. Än värre var att avtalet var under all kritik. Vi kommer tillbaka till avtalet längre fram i texten.

Det borgerliga styret påbörjade också en upphandling av hemtjänsten i kommunen, som innebar att de ville dela in kommunen i tårtbitar och låta de olika aktörerna ta hand om varsin tårtbit. Upphandlingen av hemtjänsten i den borgerliga lösningen innebar att man avskaffade valfriheten för brukarna och tvingade dem att använda den entreprenör som staden bestämt inom ett visst område. En ovanlig lösning som ifrågasattes från flera håll, inte minst bland berörda brukare.

Hösten 2007, efter att två av de moderata ledamöterna i fullmäktige valde att byta parti till Socialdemokraterna, blev det så ett maktskifte i Sundbyberg. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet blev åter styrande.

Det blev snart tydligt att det fanns uppenbara brister inom äldreomsorgen. Det avtal med entreprenören som hade tagit över Ekbacken visade sig vara under all kritik.

Den upphandling av hemtjänsten som den borgerliga alliansen hade påbörjat lyckades vi avvärja. Vi valde att låta entreprenörerna ingå ramavtal med kommunen istället. Idag är det fyra entreprenörer inne på ramavtal, motsvarande 30 procent av den totala hemtjänsten.

Alla brukare har möjlighet att valfritt välja entreprenör, vilket är den stora skillnaden mot det borgerliga förslaget som tvingade brukare till en viss entreprenör.

Socialstyrelsens rapport 2008 var ingen överraskning

2008 kom socialstyrelsens rapport där Sundbybergs äldreomsorg hamnade sist. Det var framförallt tre områden som det riktade kritik mot våra boenden, informationshanteringen, utbudet av aktiviteter och maten. Redan innan rapporten kom hade vi tagit beslut om en rad åtgärder gällande äldreomsorgen. Vi hade initierat värdighetsgaranti, påbörjat arbetet med måltidsupplevelsen, inlett en kontakt med Ersta Diakoni för att arbeta mer i deras anda och så vidare. Vi kände att vi var på rätt väg, även om vi fortfarande hade en lång väg att gå.

Den placering som Sundbyberg fick i socialstyrelsens rapport var inte en fullständig överraskning för oss, eftersom vi själva hade upptäckt de brister som hade uppstått i omsorgen under den borgerliga alliansen styre. Rapporten gjorde oss än mer benägna att fortsätta driva vårt utvecklingsarbete.

Trots moderata avtal som inte kan rivas arbetar vi för en förbättrad äldreomsorg

Dock, och detta kan inte nog understrykas, finns det avtal som vi inte kan riva, även om vi menar att det skulle gynna våra äldre. Delar av det tidigare nämnda äldreboendet Ekbacken får mycket kritik från såväl boende som anhöriga. Det handlar framförallt om bristen på personal samt om måltidssituationen. På Ekbacken finns ett stort, fullt utrustat kök, men maten som de boende på två av de tre enheterna får kommer inte från köket, eftersom entreprenörerna istället låter köra maten från Täby och Märsta.

Vi har synat deras verksamhet i sömmarna, men kan med beklagan konstatera att de gör vad de enligt avtalet ska. Avtalet är utformat på så sätt att vi inte kan komma med anmärkningar, trots att vi ser brister. Det avtal som den borgerliga alliansen hastigt ingick med aktören ifråga står fast fram till år 2012.

Vi måste arbeta vidare inom alla de områden där vi har möjlighet till utveckling och har så gjort.

Ett flertal utvecklingsprojekt

Hösten 2008 ingick Sundbybergs stad ett intentionsavtal med Ersta diakoni. Med avtalet lades grunden till ett framtida samarbete, där fokus ligger på rätten till ett värdigt liv för äldre. Som ett led i samarbetet beslöt äldre nämnden att kommunen skulle återta driften av äldreboendet Solskiftet, som tidigare drevs på entreprenad, och göra det i samarbete med Ersta diakoni.

Under 2009 och 2010 har vi startat flera nya projekt. Ett är språksam, ett språkprojekt för att befrämja samma språk inom äldreomsorgen. Den har i stort sett alla som arbetar inom äldreomsorgen genomgått, även de privata aktörer vi samarbetar med.

Det tidigare nämnda värdegrundsprojektet pågick under hela 2009 och fortsätter än idag. Maten och måltidsupplevelsen är och har varit en viktig del i vårt utvecklingsarbete.

Kommunen har exempelvis anställt en dietist för äldreomsorgen som inte bara tittar på näringsinnehåll och måltidskomposition, utan också på måltiden som upplevelse. Ett av kommunens äldreboenden, Lötsjögården, som nu har genomgått en renovering, har fått två nya kök samt en anställd kock. Arbetet med att höja kvalitén på måltiderna och måltidsupplevelsen kommer omfatta även Solskiftet, kommunens andra äldreboende.

Vi har startat upp träffpunkter för stadens seniorer. Där träffas de, umgås, har möjlighet att äta eller fika, möjlighet att vara med på en rad aktiviteter. Dessa vill vi utveckla än mer.

Som andra konkreta åtgärder för att säkerställa bättre aktiviteter har en rad andra initiativ tagits. Bland annat genomfördes i sommar ett kollo för yngre pensionärer i samarbete med PRO och SPF.

Som första kommun i landet kommer Sundbyberg införa vårdhund i hemtjänsten. Äldre hemtjänstkunder med demenssjukdom eller depression, båda vanligt bland äldre, kan om de samtycker får besök av en fyrfota vän när hemtjänsten kommer för att hjälpa till. En storsatsning på socialt innehåll i äldreomsorgen har gjorts, där bland annat musikterapi är en viktig del. Alla som vill och bor på något av Sundbybergs äldreboenden eller deltar i dagverksamheten får möjlighet att delta i musikterapi. På varje avdelning finns så kallade musikombud. Deras uppgift är att ta reda på de boendes musikfår. Vad har personen för bakgrund, vad har de lyssnat på, vilken musik berörs de av. Utifrån det genomförs musikterapi i tre olika former, öppna grupper med mer lättsam inriktning, mindre grupper utifrån sammansatta utifrån musikbakgrund och behov samt individuell terapi för hjälp mot bland annat ångest och depression.

Handslag för framtiden

I våras skrev den politiska majoriteten under ett handslag med stadens tre pensionärsföreningar. I handslaget regleras hur äldreomsorgen ska utvecklas de kommande åren. Boende-, hälso- och anhörigfrågor står på agendan. Ett av de första stegen har varit att erbjuda pensionärer valfrihet mellan hemtjänst, äldreboende och val av utförare. Vidare garanteras alla att få bo tillsammans med sin partner så länge de vill och orkar, även om bara den ene har behov av omsorg på äldreboende. Båda ska erbjudas plats på boende. Under perioden 2010 – 2015 ska minst två trygghetsboenden byggas, både med hyres- och bostadsrättsupplåtelse.

För att utöka och förbättra stödet till dem som vårdar en närstående hemma har staden startat ett avlösarteam med kvalificerad personal med lång erfarenhet av att arbeta med personer med demens, funktionsnedsättning och fysiska sjukdomar. Målet är att det ska vara samma avlösare som kommer.

Fysisk aktivitet i lagom dos är viktig för äldre, därför ska ett aktivitetsråd med olika former av aktiviteter inrättas. I konceptet ingår också att erbjuda lokalt tillagad mat av färska råvaror med hög kvalitet.

Syftet med handslaget är att Sundbybergs pensionärsorganisationer och staden tillsammans ska verka för att Sundbyberg blir en förebild när det gäller att utveckla och erbjuda en god äldreomsorg. Äldreförvaltningens motto "Mänskliga möten – vi bryr oss" ska genomsyra verksamheten.

